

Bedrifter gir liv i bygd og by

De viktigste politiske sakene for
NHO Vestlands bedrifter - juni 2026

Næringslivet i Vestland

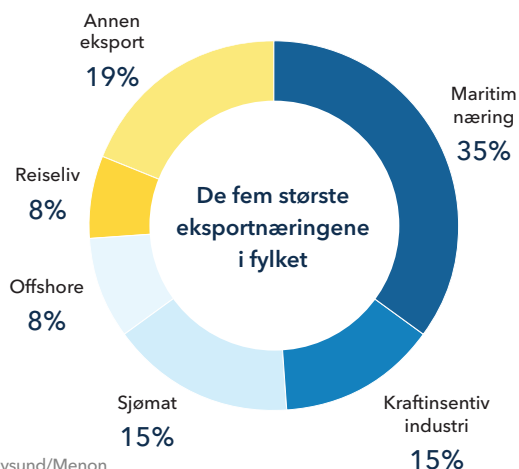
NHO Vestland har over 4200 medlemsbedrifter med nærmere 90.000 årsverk. 97 prosent av medlemmene er små og mellomstore bedrifter. Så mye som 66 prosent av alle lønsmottakere i Vestland jobber i privat sektor.

Verdiskaping

- Vestland er Norges største eksportfylke
- Bedriftene i Vestland eksporterte for 245 milliarder kroner i fjor, utenom olje og gass
- 80 prosent av eksporten (utenom olje og gass) går til Europa
- Vestland har verdensledende bedrifter innen blant annet industri, sjømat, maritim sektor og reiseliv

Eksport (utenom olje og gass) fra Vestland

De fem største eksportnæringene i fylket

Utfordringer for næringslivet i Vestland

Det er ventet en relativt brå nedgang i oppdragene for verftene og leverandørindustrien fremover. Nedbemanninger i oljerelaterte virksomheter vil merkes kraftig i lokalsamfunn i Vestland, som Stord.

Det må jobbes for å:

- Sikre fortsatt leteaktivitet etter olje og gass, som kan gi nye prosjekter
- Unngå forverrede rammevilkår for olje og gass, som blant annet reversering av elektrifisering
- Få fart i offshore havvindprosjekter
- Sikre at forsvarsinvesteringer gis til norske aktører
- Satses på CO₂-fangst og lagring (CCS)

Månedlige medlemsundersøkelser gir en god oversikt over hva NHO Vestland-bedriftene er særlig opptatt av.

Bedriftene ønsker seg:

- Rask og forutsigbar offentlig saksbehandling
- Vedlikehold og utbygging av veier
- Tilgang på fagarbeidere
- Et konkurransedyktig skattenivå
- Mer kraft og nett
- Forutsigbare kommunale avgifter og gebyrer

Jakob Særsten, LOS
Foto: NHO

Privat eierskap

For lokalsamfunn i Vestland har det stor betydning hvem som eier de lokale bedriftene. Den økte eierbeskatningen de siste årene skaper store utfordringer for norske selskaper.

Vi ser at mange selskap langs kysten nå kjøpes opp av utenlandske eiere. Det er positivt at vestlandske bedrifter er attraktive. Samtidig bør det gjøres mer attraktivt å være norsk eier. Utenlandske eiere har et konkurransefortrinn sammenlignet med norske eiere som må betale formuesskatt.

Uten endringer i det norske skattesystemet risikerer vi å svekke norsk eierskap og investeringsvilje.

- **Skatteforlik**

Vi ønsker et bredt skatteforlik, der skattenivået for næringslivet blir redusert. Formuesskatten bør avvikles. Inndekning på statsbudsjettet bør gjennomføres ved tydelige prioriteringer og effektiviseringstiltak.

- **Forskuttering av sykepenger**

Bedriftene skal ikke være bank for Nav. Forskuttering av sykepenger er økonomisk og administrativt krevende, særlig for mange små bedrifter. Bedriften må legge ut pengene selv, penger de kanskje ikke har. Mange har ikke mulighet til å binde opp hundretusener av kroner over tid. Dette rammer drift, investeringer og muligheten til å ansette.

Regjeringen må gjøre Nav i stand til å gi sykmeldte pengene de har krav på i tide.

Offentlig/privat samarbeid

Kommunene, fylket og bedriftene er gjensidig avhengig av hverandre for å løse fremtidsutfordringer.

Regjeringens perspektivmelding peker på at vi blir stadig eldre her i landet, og færre i arbeidsfør alder.

Smarte og innovative løsninger fra bedriftene blir avgjørende for å løse velferdsutfordringer og sikre nok arbeidskraft fremover.

Mindre byråkrati og rapportering

Norske bedrifter bruker mye tid på unødvendig rapportering. Fire av ti oppgir at de må sende samme informasjon til flere offentlige instanser, og små bedrifter bruker i snitt rundt tre timer i uken på dette.

EU-kommisjonen har foreslått å redusere den regulatoriske byrden for næringslivet med 25 prosent. Norge bør jobbe for et tilsvarende nivå.

- Innfør tydelige frister for saksbehandling i det offentlige
- Forby myndigheter å be om opplysninger de allerede har
- Legg mer til rette for datadeling
- Begrens myndigheters innsigelser i areal- og reguleringsplaner

Raskere saksbehandlingstid

Det tar i dag i gjennomsnitt seks år å få godkjent private byggeplaner i Bergen kommune. Ingen andre store kommuner bruker like lang tid på saksbehandling.

Konsekvensen er at det bygges altfor få boliger. Saksbehandlingstidene er også svært i høy i mange andre kommuner i Vestland. Det skyldes både lokale krav, nasjonale krav og mange innsigelsesmyndigheter.

Det stilles også en enorm mengde krav til nye byggeprosjekter, noe som bidrar til å presse opp prisene unødvendig. For å få fart i boligbyggingen må det gjøres flere grep:

- Utvid lånerammen i Husbanken for å få fart på boligbyggingen
- Følg opp de 72 forslagene fra bransjen til regelverksforenkling, med tydelige frister
- Gå gjennom krav om offentlig infrastruktur som øker boligkostnadene
- Gi mva.-kompensasjon når utbyggere bygger offentlig infrastruktur som overtas av kommunen
- Få fart i byggingen av trygghetsboliger og studentboliger

Nullutslippskrav byggeplasser

- Krav til utslippsfrie byggeplasser må innføres i et tempo som gjør at små og mellomstore bedrifter har reell mulighet til å omstille seg
- Det må tas hensyn til at mindre bedrifter har svakere tilgang på kapital, maskiner og ladeinfrastruktur enn større aktører

Små og mellomstore bedrifter må ikke ekskluderes fra anbudskonkurranser

Krav og kriterier i offentlige anbud må utformes slik at de ikke unødige utelukker små- og mellomstore bedrifter.

Vi trenger et arbeidskraftløft

Seks av ti bedrifter i Vestland sliter med å få tak i nok folk med rett kompetanse. Samtidig står over 72 000 personer utenfor arbeidslivet i Vestland. Om lag 7000 av disse er unge.

Gjennom samarbeid med Nav og Vestland fylkeskommune har vi etablert Sommerjobb i vest, der vi mobiliserer arbeidsgivere til å ansette flere unge i sommerjobb. Hensikten er å gi unge tidlig tilknytning til arbeidslivet og med det hindre utenforskap.

Samtidig må det gjøres flere grep for å sikre bedriftene nok arbeidskraft fremover:

- **Flere fagskoleplasser**

Næringslivet har særlig behov innen tekniske fag og industri- og håndverksfag. I statsbudsjettet for 2026 kom det 85 nye heltidsstudieplasser i Vestland, som ledd i en nasjonal satsing. Dette må følges opp i 2027, med videre opptrapping.

- **Realfag og IKT-studieplasser**

Det må satses betydelig mer på kompetanse innen realfag, digitalisering og KI, både i grunnutdanninger og etter- og videreutdanning. Vi trenger en økning på IKT-studieplasser og en strategisk satsing på realfag.

- **TAF-ordningen (Tekniske allmennfag) må gjøres permanent**

Ordningen gir videregående elever mulighet til å ta spesiell studiekompetanse og fagbrev på fire år. Utdannelsen er svært viktig for rekruttering til lokalt næringsliv, men har vært midlertidig siden 1992.

TAF må gjøres til en ordinær linje på videregående skoler, på lik linje med andre studieretninger.

- **Innleie er viktig for rekruttering**

Innstramminger i innleieregelverket på Østlandet har ført til at antallet arbeidsledige som tar steget til fast jobb gjennom bemanningsbyråer er halvert.

Det er viktig at reglene på Østlandet ikke blir innført i bergensområdet.

Innstramminger i innleiereglene vil gi store utfordringer for byggenæringen. I verste fall kan store prosjekter stanse opp som følge av mangel på arbeidskraft.

- **Saksbehandlingstid for arbeidstillatelser for tredjelandsborgere**

Saksbehandlingstiden for arbeidstillatelser for tredjelandsborgere er for lang. Pilotprosjektet Kompetansespor har vist at dette er mulig å gjøre noe med. Regjeringen må følge opp krav fra Stortinget om å forenkle og effektivisere regelverket for rekruttering av høyt kvalifisert arbeidskraft fra tredjeland.

Mer fornybar kraft

I store deler av Vestland står bedrifter i kø for mer fornybar kraft.

Det er stort potensial i økt energieffektivisering og oppgradering av vannkraftverk, men dette er langt fra nok. Dersom vi ikke får bygd ut mer fornybar kraft, vil norske bedrifter tape i den internasjonale konkurransen, og arbeidsplasser stå i fare.

Vi risikerer også svekket forsyningssikkerhet og høyere strømpriser.

Mangel på nettkapasitet hindrer i dag grønn omstilling, blant annet i sjømatnæringen, industrien og transportbransjen.

Bygg ut mer fornybar energi

Det må gjøres enklere for kommuner å legge til rette for ny fornybar energi.

- Kommunene må få plikt til å utrede vindkraftprosjekter før de avgjør om de vil si ja eller nei til utbygging.
- Det bør vurderes om lokale bedrifter kan få prioritet i strømkøen i områder der det bygges ut fornybar energi

Havvind

Vi trenger fart i offshore havvindprosjekter. Ifølge regjeringens havvindstrategi omsatte over 800 norske selskaper i fjor for 44,6 milliarder kroner innen havvind. Om lag 6000 arbeidsplasser er tilknyttet havvinindustrien i Norge.

Vestland har en unik mulighet til å ta en fremtredende posisjon innen havvindindustrien.

Blant annet trenger leverandørindustrien langs kysten nye oppdrag og nye bein å stå på når oppdragene innen olje og gass går nedover.

Solkraft

Norgespris på strøm har bidratt til en kollaps i solkraft-markedet i Norge. Det er svikt i etterspørselen etter solkraft både til privathus, næringsbygg og offentlige bygg.

Resultatet er en solkraftbransje i krise, der det har vært flere nedbemanninger og konkurser de siste par årene.

For å oppfylle Stortingets vedtak om 8 tWh solkraft innen 2030, må det tas følgende grep:

- En plan for hvordan Stortingets mål om solkraft skal oppfylles
- Kartlegging av potensialet for solenergiproduksjon på eksisterende infrastruktur
- ENØK-satsingen i Enova må målrettes mot næringslivet. Ordningene må utformes slik at det blir mer attraktivt å gjennomføre raske og effektive energieffektiviseringstiltak i bedriftene

Samferdsel

Det heter seg at Vestlandets viktigste møteplass er Gardermoen. Det tar hele 15 timer å kjøre fra Egersund til Kristiansund, hvis du kjører langs kysten. Dermed er det raskere å kjøre om Oslo, selv om den strekningen er 300 kilometer lengre.

Vi må få ned reisetiden og sikre gode og trygge transportårer for å sikre et konkurransedyktig næringsliv på Vestlandet fremover.

- **Hordfast (E39 Stord - Os)**

For bedriftene er det svært viktig at Hordfast prioriteres. Dette er ett av de mest samfunnsøkonomisk lønnsomme samferdselstiltakene i landet. Prosjektet er særdeles viktig for å knytte sammen bo- og arbeidsregionene mellom Bergen og Stavanger. Ferjefri E39 vil gi bedriftene store besparelser, og styrke bedriftenes konkurransekraft.

- **Hafstadjelltunnelen (E39 Storehaugen - Førde)**

Det må sikres maksimal fremdrift på bompengeproposisjon og gjennomføring av KS2 for prosjektet E39 Storehaugen - Førde, som ligger inne i NTP med særskilt prioritet. Det må ikke settes i gang kostnadsreducerende tiltak som utfordrer godkjente reguleringsplaner. Prosjektet vil korte ned reisetiden forbi Førde med 10-15 minutter og ta vekk gjennomgangstrafikken gjennom Førde. Det vil også bedre trafikksikkerheten og redusere transportkostnadene.

- **Nordhordlandstunnelen (E39 Klauvaneset - Vågsbotn)**

Dagens trasé er svært trafikkert, med en årstdøgntrafikk på over 20 000. Det gjør at trafikken går sakte med mye kø. Strekningen er ulykkesutsatt og har mange avkjørsler.

- **Nordhordlandstunnelen (E39 Klauvaneset-Vågsbotn)**

Dagens trasé er svært trafikkert med en årsdøgntrafikk på over 20 000. Dette gjør at trafikken går sakte med mye kø. Strekningen er ulykkesutsatt og har mange avkjørsler.

- **Bybane til Åsane**

Bybanen er ryggraden i kollektivsystemet i Bergen. Den har bidratt til å redusere biltrafikken og klimautslippene. Erfaring med bygging av bybane har vist at det skapes mye næringsaktivitet langs nye traseer.

- **Stad skipstunnel**

Vestland og Møre og Romsdal er Norges viktigste eksportfylker. En betydelig del av Norges verdiskaping foregår her, av verdensledende bedrifter innen industri, sjømat og maritim virksomhet.

Mye av transporten knyttet til eksportbedriftene våre skjer til sjøs, blant annet fordi veinettet på Vestlandet er i svært dårlig forfatning. Stortinget har også et vedtatt mål å få mer godstransport fra vei til sjø.

Stadhavet er det farligste og mest værutsatte havområdet vi har i Norge. Ofte må skip og båter ligge og vente i lang tid for å komme seg forbi Stad, med betydelige kostnader.

Tall fra Kystverket viser også at Stad skipstunnel ikke har lavere samfunnsnytte enn mange andre samferdselsprosjekter, blant annet på Østlandet.

E39 Storehaugen-Førde

Rv. 13 Skare-Sogndal

Rv. 13 Skare-Sogndal

E134 Vågeli-Seljestad

Vestland ut i verden

Eksportbedriftene i Vestland er viktig for både norsk økonomi, arbeidsplasser og utvikling langs vestlandskysten.

Handelskrig og et endret verdensbilde gjør det viktigere enn noensinne at vi knytter oss tettere til vår viktigste handelspartner, Europa.

Den siste tiden har også EU blitt mer og mer opptatt av å beskytte egen industri og næringsliv.

Det er generelt for stor usikkerhet knyttet til toll. Norge må få like gode handelsavtaler som andre land, både til EU, USA og Asia.

EU/EØS

EØS-avtalen har fungert svært bra for Norge. Men mer og mer i EU skjer nå på utsiden av EØS-avtalen.

- Norske myndigheter må sikre norske selskaper like gode handelsvilkår som andre land har, både til EU, USA og Asia
- Vi trenger mer kunnskap om hva som står på spill når avstanden mellom EU og EØS øker
- Norge bør søke aktiv deltakelse i nye EU-initiativ og samarbeid
- Norske myndigheter må jobbe for å sikre at norske bedrifter defineres på innsiden av nye initiativer i EU

Havbruk

Havbruksnæringen skaper verdier, arbeidsplasser og bosetting langs hele kysten. Norsk havbruk er også blant verdens mest bærekraftige former for animalsk matproduksjon, og forbedrer seg stadig. Blant annet ser vi nå svært gode resultater på redusert dødelighet over tid, som følge av en rekke tiltak, blant annet nye produksjonsformer, bedre vaksiner og mer skånsomme behandlingsmetoder.

Dagens trafikklysordning, som skal regulere produksjonen, har rammet havbruksnæringen i Vestland hardt, med store nedtrekk. Vestland har vært i rød sone i flere år, og taper med dette betydelig konkurransekraft, verdiskaping, skatteinntekter, arbeidsplasser og eksportmuligheter.

I juni ble Havbruksmeldingen vedtatt i Stortinget. Det er positivt at stortingsflertallet anerkjenner havbruksnæringens store betydning for Norge, og behovet for mer kunnskap, før det vedtas nye reguleringer. For næringen er det svært viktig med forutsigbarhet.

- Stortinget vedtok en trinnvis innføring av Miljøteknologiordningen, og første runde med nullutslippsteknologi er nå innført. Andre runde med lavutslippsteknologi ble vedtatt innført i løpet av 2026. Stortinget må legge press på regjeringen for å få dette på plass, for å få utvikling og bruk av ny teknologi som reduserer miljøpåvirkningen fra havbruk.
- Stortinget ba om at et bredt sammensatt utvalg skal se på næringens faktiske og relative påvirkning på den norske villaksbestanden, som blant annet danner grunnlag for trafikklyssystemet. Stortinget må påse at vedtaket følges opp og sikre at utvalget får en bred sammensetning, i tråd med forlikets intensjon.

Bedrifter gir liv i bygd og by!

Næringslivets Hovedorganisasjon

Nordre Nøstekaien 15011 Bergen
Strandgata 52, 6900 Florø

